

Α ΜΕΡΟΣ: ΚΑΝΟΝΕΣ ΤΟΝΙΣΜΟΥ

ΘΕΩΡΙΑ (ΓΙΑ ΝΑ ΜΗ ΞΕΧΝΙΟΜΑΣΤΕ...)

- Σελίδα: 24 του βιβλίου και οι σημειώσεις στο τετράδιο μας!!!

Τόνοι

Σε κάθε λέξη, επάνω στο φωνήεν ή στη δίφθογγο της συλλαβής που **τονίζεται**, σημειώνουμε έναν ορισμένο τόνο. Οι τόνοι είναι: η **οξεία** ('), η **βαρεία** (`) και η **περισπωμένη** (~).

Ο τόνος της φωνής ανεβαίνει και γίνεται οξύς

Ο τόνος της φωνής κατεβαίνει και γίνεται βαρύς

Είναι δύο τόνοι μαζί και γι' αυτό μόνο τα μακρά φωνήεντα μπορούν να τη «σηκώσουν»

- Η **οξεία** σημειώνεται πάνω από το φωνήεν της συλλαβής που προφέρεται σε υψηλότερο τόνο.
- Η **βαρεία** τονίζει μόνο τη λήγουσα, που προφέρεται σε χαμηλότερο τόνο, όταν δεν ακολουθεί σημείο στίξης.
- Η **περισπωμένη** [ή οξυβαρεία (')] σημειώνεται μόνο σε μακρές συλλαβές, όταν ο ομιλητής πρέπει να ανεβάσει και αμέσως μετά να κατεβάσει τον τόνο της φωνής του κατά την προφορά του ίδιου φωνήεντος. Έτσι, η λέξη «βήμα» προφερόταν στην α.ε. «μπέεμα».

Τονισμός λέξεων στα αρχαία ελληνικά

ΠΟΤΕ Η ΛΕΞΗ ΠΑΙΡΝΕΙ ΟΞΕΙΑ

Αν τονίζεται στην **προπαραλήγουσα**:

τιμώμεθα, παρήγορος, παίδομαι

Αν η συλλαβή που τονίζεται είναι **βραχύχρονη**:

νέφος, τόπος, αγαθός

Η **μακρόχρονη παραλήγουσα** παίρνει οξεία **εμπρός** από **μακρόχρονη λήγουσα**:

θήκη, κόμη, παιδεύω, κλαίω

Αν η λέξη μας τονίζεται στην **παραλήγουσα** και η **λήγουσα** είναι **μακρόχρονη**

τότε η λέξη θα παίρνει οπωσδήποτε οξεία

(είτε η παραλήγουσα είναι δίχρονη, είτε μακρόχρονη)

ΠΟΤΕ Η ΛΕΞΗ ΠΑΙΡΝΕΙ ΠΕΡΙΣΠΩΜΕΝΗ

Η **μακρόχρονη παραλήγουσα**, παίρνει **περισπωμένη** **εμπρός** από **βραχύχρονη λήγουσα**:

κῆπος, χώρος, φεύγε, κῶμαι

Η **μακρόχρονη λήγουσα** όταν τονίζεται παίρνει **περισπωμένη** αν είναι **γενική**

δοτική

ή συλλαβή που προέρχεται από **συναίρεση**.

ΔΕΙΤΕ ΚΑΙ ΑΥΤΟ....

- Τραγουδήστε το αν βοηθάει... https://www.youtube.com/watch?v=ZlWxk6XKG_U
- η δείτε το σε κόμικ... <https://www.youtube.com/watch?v=LQRvoNeqIQ0>
- ή απλά... <https://www.youtube.com/watch?v=ZKxzQLFtdpU>
- ή σαν μάθημα... <https://www.youtube.com/watch?v=TsbHqEgWe4Y>

ΑΣΚΗΣΕΙΣ:

Θεωρία και ηλεκτρονικές ασκήσεις (στο τέλος της θεωρίας να τις κάνετε όλες!

<http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/Yliko/Theoria%20arxia/tonismos.htm>